

Consultatieversie Besluit Dierwaardige veehouderij - vleesvee

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, nr. WJZ.....;

Gelet op de artikelen 2.2, tiende en twaalfde lid, 2.3a, eerste en derde lid, 2.5, tweede lid, en 2.8, tweede lid, van de Wet dieren;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van nr.);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur van, nr. WJZ.....;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel I Wijziging Besluit houders van dieren (per 2028)

Het Besluit houders van dieren wordt als volgt gewijzigd:

A

In hoofdstuk 2, paragraaf 2, wordt na artikel 2.5 een artikel toegevoegd, luidende:

Artikel 2.5a. Thermoregulatieplan

1. Een houder heeft een thermoregulatieplan waarin maatregelen zijn opgenomen ter voorkoming van hittestress en koudestress bij de door de houder gehouden dieren.
2. Het thermoregulatieplan maakt onderdeel uit van het bedrijfsgezondheidsplan.

B

Artikel 2.31, tweede, derde en vierde lid, vervalt, onder vernummering van het vijfde tot het tweede lid.

C

Artikel 2.33 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het opschrift komt te luiden:

Artikel 2.33. Individuele huisvesting

2. Het tweede lid komt te luiden:

2. De individuele huisvesting:

- a. is zo uitgevoerd dat kalveren elkaar kunnen zien en aanraken, en
- b. maakt het mogelijk dat wanneer meerdere kalveren individueel worden gehuisvest zij steeds ten minste één ander kalf kunnen zien en aanraken.

4. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

3. Het tweede lid is niet van toepassing op individuele huisvesting voor het isoleren van zieke dieren.

D

Na artikel 2.45 wordt een artikel toegevoegd, luidende:

Artikel 2.45a. Gids voor goede praktijken

1. De houder van kalveren beschikt bij de bedrijfsvoering over een Gids voor goede praktijken die aanbevelingen bevat voor de naleving van de voorgaande artikelen van deze paragraaf.
2. Het eerste lid is niet van toepassing wanneer er geen actuele Gids voor goede praktijken beschikbaar is.

E

Na artikel 2.45a wordt een artikel toegevoegd, luidende:

Artikel 2.45b. Transportleeftijd kalveren

1. Het is verboden een kalf te vervoeren bij vervoer dat geheel binnen Nederland plaatsheeft als het kalf jonger dan vier weken oud is.
2. Het bepaalde in het eerste lid is niet van toepassing als het vervoer geen economisch oogmerk heeft.

F

In hoofdstuk 2, paragraaf 5, wordt na paragraaf 5.3 een paragraaf toegevoegd, luidende:

§ 5.4. Welzijnsvoorschriften voor de voor productie van vlees gehouden runderen

Artikel 2.46b. Toepassingsbereik

Deze paragraaf is van toepassing op runderen behorend tot de soort *Bos primigenius taurus* ouder dan zes maanden die worden gehouden voor of vanwege de bedrijfsmatige productie van vlees.

Artikel 2.46c. Gedragsbehoeften runderen

1. Gedragsbehoeften als bedoeld in artikel 2.2, twaalfde lid, van de wet zijn voor runderen:
 - a. Gedrag gericht op thermoregulatie,
 - b. <gereserveerd>.
2. Aan gedragsbehoeften als bedoeld in het eerste lid wordt voldaan door naleving van de in deze paragraaf en in artikel 2.5a gestelde regels.

Artikel 2.46d. Zelfverzorgingsgedrag

1. Een rund heeft permanent de mogelijkheid om de vacht te verzorgen met een daartoe geschikt middel.
2. Geschikte middelen als bedoeld in het eerste lid zijn in elk geval roterende koeborstels.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op het houden van runderen:
 - a. in de ruimte voor zieke dieren, bedoeld in artikel 2.46k, eerste lid,
 - b. in de ruimte voor het afkalven, bedoeld in artikel 2.46l, eerste lid,
 - c. die aangebonden worden gehouden.

Artikel 2.46e. Eetplaats

<gereserveerd>

Artikel 2.46f. Voederen

Runderen hebben onbeperkt toegang tot een toereikende hoeveelheid ruwvoer dat vezelrijk is en een toereikende voedingswaarde heeft.

Artikel 2.46g. Drinkwater

<gereserveerd>

Artikel 2.46h. Bezettingsdichtheid

<gereserveerd>

Artikel 2.46i. Ligplaats

<gereserveerd>

Artikel 2.46j. Groepshuisvesting en uitzonderingen

1. Een rund wordt niet individueel gehuisvest.
2. In afwijking van het eerste lid mogen:
 - a. stieren permanent afgezonderd van andere runderen worden gehouden,
 - b. runderen tijdelijk individueel worden gehouden vanwege ziekte, mits voldaan wordt aan het bepaalde in artikel 2.46k.

Artikel 2.46k. Tijdelijke afzondering

<gereserveerd>

Artikel 2.46l. Afkalven

<gereserveerd>

Artikel 2.46m. Niet aanbinden

1. Een rund wordt niet aangebonden gehouden.
2. Het bepaalde in het eerste lid is tot 1 januari 2035 niet van toepassing op stallen die voor 1 januari 2028 reeds in gebruik waren voor het houden van runderen voor de bedrijfsmatige productie van vlees, mits de houder kan aantonen dat:
 - a. die stal op 31 december 2027 in gebruik was voor het houden van runderen voor de bedrijfsmatige productie van melk of vlees, en
 - b. de stal sindsdien niet is verbouwd.

Artikel 2.46n. Vloer

<gereserveerd>

Artikel 2.46o. Gids voor goede praktijken

1. De houder van runderen beschikt bij de bedrijfsvoering over een Gids voor goede praktijken die aanbevelingen bevat voor de naleving van deze paragraaf.
2. Het eerste lid is niet van toepassing wanneer er geen actuele Gids voor goede praktijken beschikbaar is.

Artikel II Wijziging Besluit houders van dieren (per 2030)

Het Besluit houders van dieren wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 2.29 wordt als volgt gewijzigd:

1. De begripsomschrijving van "eenlingbox" vervalt.
2. In de begripsomschrijving van "stal" vervalt de zinsnede ", al dan niet in eenlingboxen,".
3. De begripsomschrijving van "vleeskalf" vervalt.

B

Na artikel 2.30 worden twee artikelen toegevoegd, luidende:

Artikel 2.30a. Gedragsbehoeften kalveren

1. Gedragsbehoeften als bedoeld in artikel 2.2, twaalfde lid, van de wet zijn voor kalveren:
 - a. gedrag gericht op thermoregulatie,
 - b. zooggedrag,
 - c. ontvangen van maternale zorg.
2. In een gedragsbehoefte als bedoeld in het eerste lid wordt voorzien door naleving van de in deze paragraaf en in artikel 2.5a gestelde regels.

Artikel 2.30b. Zelfverzorgingsgedrag

1. Een kalf ouder dan veertien dagen heeft permanent de mogelijkheid om de vacht te verzorgen met een daartoe geschikt middel.
2. Geschikte middelen als bedoeld in het eerste lid zijn in elk geval roterende koeborstels.

C

Artikel 2.32 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid komt te luiden:
 1. Een kalf ouder dan veertien dagen wordt niet individueel gehuisvest.
 2. Het derde lid komt te luiden:
 3. Een kalf heeft de beschikking over ten minste 2 m² vloeroppervlakte.
 3. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:
 4. Een kalf ouder dan veertien dagen wordt met ten minste één andere kalf of rund gehouden.

D

Artikel 2.33, eerste lid, komt te luiden:

1. Indien een kalf individueel wordt gehuisvest, heeft het kalf ten minste de beschikking over 2m² vloeroppervlakte.

E

In artikel 2.36, vierde lid, wordt de zinsnede "niet in eenlingboxen zijn gehuisvest" vervangen door "niet individueel zijn gehuisvest".

F

In artikel 2.37, tweede lid, vervalt de zinsnede "bestemd voor vleeskalveren ten minste 2% van de vloeroppervlakte van de stal bedraagt en van een stal bestemd voor andere kalveren dan vleeskalveren".

G

Artikel 2.41 wordt als volgt gewijzigd:

1. Er wordt een lid ingevoegd, onder vernummering van het tweede, derde en vierde lid, tot derde vierde en vijfde lid, luidende:
2. Onverminderd het eerste lid hebben kalveren onbeperkt toegang tot een toereikende hoeveelheid ruwvoer dat vezelrijk is en een toereikende voedingswaarde heeft.
2. In het derde lid (nieuw) wordt de zinsnede "een gemiddeld hemoglobinegehalte van ten minste 4.5 mmol/l" vervangen door "een hemoglobinegehalte van ten minste 5.3 mmol/l".

H

Na artikel 2.41 wordt een artikel toegevoegd, luidende:

Artikel 2.41a. Melk uit een speen

Een kalf krijgt ten minste gedurende de eerste zes weken melk uit een speen die zo wordt aangeboden dat het kalf in zoogpositie kan drinken.

I

Artikel 2.42 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid komt te luiden:
 1. Een kalf ouder dan veertien dagen heeft permanent toegang tot vers drinkwater.
 2. Onder vernummering van het tweede en derde lid tot derde en vierde lid, wordt een lid ingevoegd, luidende:
 2. Aan een kalf ouder dan veertien dagen kunnen naast vers drinkwater ook andere vloeistoffen worden verstrekt om in zijn behoefte aan drinken te voorzien.

J

In artikel 2.44, eerste lid, wordt "eenlingboxen" vervangen door "individuele huisvestingen".

K

Artikel 2.45 wordt als volgt gewijzigd:

1. Voor de tekst wordt de aanduiding "1" geplaatst.
2. Er worden twee leden toegevoegd, luidende:
 2. Wanneer meerdere kalveren zijn afgezonderd, kunnen die elkaar rechtstreeks zien en horen.
 3. Vanuit de ruimte, bedoeld in het eerste lid, heeft het kalf permanent rechtstreeks zicht op en is het binnen gehooraafstand van de koppel waartoe het behoort, voor zover de koppel in de stal is.

L

Artikel 2.46c, onderdeel b, komt te luiden:

b. geven van maternale zorg.

M

Artikel 2.46e komt te luiden:

Artikel 2.46e. Eetplaats

1. De stal beschikt over ten minste één eetplaats voor de in de stal gehouden runderen die twaalf maanden of ouder zijn.
2. Voor runderen ouder dan zes maanden, maar jonger dan twaalf maanden, is artikel 2.38 van overeenkomstige toepassing.
3. Het bepaalde in het eerste lid is tot 1 januari 2040 niet van toepassing op stallen die voor 1 januari 2028 reeds in gebruik waren voor het houden van runderen voor de bedrijfsmatige productie van vlees, mits de houder kan aantonen dat:
 - a. die stal op 31 december 2027 in gebruik was voor het houden van runderen voor de bedrijfsmatige productie van melk of vlees, en
 - b. de stal sindsdien niet is verbouwd.

N

Artikel 2.46g komt te luiden:

Artikel 2.46g. Drinkwater

Voor runderen is permanent vers drinkwater beschikbaar.

O

Artikel 2.46h komt te luiden:

Artikel 2.46h. Bezettingsdichtheid

1. Een rund ouder dan zes maanden, maar jonger dan acht maanden beschikt over ten minste 2 m² vloeroppervlakte in de stal.
2. Een rund van acht maanden of ouder, maar jonger dan twaalf maanden beschikt over ten minste 2,2 m² vloeroppervlakte in de stal.

P

Artikel 2.46i komt te luiden:

Artikel 2.46i. Ligplaats

De stal beschikt over ten minste een ligplaats per rund die het mogelijk maakt dat een rund zonder problemen kan gaan liggen, rusten, opstaan en zich kan likken.

Q

Artikel 2.46k komt te luiden:

Artikel 2.46k. Tijdelijke afzondering

1. Een ziek rund mag worden afgezonderd van de koppel in een daartoe bestemde ruimte.
2. Vanuit de ruimte, bedoeld in het eerste lid, heeft het rund permanent rechtstreeks zicht op en is het binnen gehooraafstand van de koppel waartoe het behoort, voor zover de koppel in de stal is.

R

Artikel 2.46l komt te luiden:

Artikel 2.46l. Afkalven

1. Een rund dat gaat kalven wordt in de gelegenheid gesteld zich in een daartoe bestemde ruimte in de stal af te zonderen van de koppel.
2. Vanuit de ruimte bedoeld in het eerste lid heeft het rund permanent rechtstreeks zicht op en is het binnen gehooraafstand van de koppel waartoe het behoort, voor zover de koppel in de stal is.

Artikel III Wijziging Besluit houders van dieren (per bij koninklijk besluit te bepalen datum)

Het Besluit houders van dieren wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 2.28, onderdeel b, vervalt, onder verlettering van de onderdelen c, d en e tot b, c en d.

B

In artikel 2.29 vervalt de begripsomschrijving van "vleesstierkalf".

C

Aan artikel 2.30a, eerste lid, worden onder vervanging van de punt aan het einde van onderdeel c door een komma, de volgende onderdelen toegevoegd:

- d. rustgedrag,
- e. zelfverzorgingsgedrag,
- f. exploratiegedrag,
- g. foerageergedrag,
- h. sociaal gedrag,
- i. eet- en drinkgedrag,
- j. beweging,
- k. gedrag gericht op veiligheid, en
- l. gezondheid.

D

Artikel 2.36, derde lid, komt te luiden:

3. Kalveren beschikken over ligruimte waarvan de vloer voldoende grip geeft en die droog en indrukbaar is zonder dat dit gevaar oplevert voor het kalf bij het gaan liggen of bij het opstaan.

E

Aan artikel 2.46c, eerste lid, worden onder vervanging van de punt aan het einde van onderdeel b door een komma, de volgende onderdelen toegevoegd:

- c. rustgedrag,
- d. zelfverzorgingsgedrag,
- e. exploratiegedrag,
- f. foerageergedrag,
- g. sociaal gedrag,
- h. eet- en drinkgedrag,
- i. beweging,
- j. gedrag gericht op veiligheid, en
- k. gezondheid.

F

Artikel 2.46d, derde lid, onderdeel c, vervalt.

G

Aan artikel 2.46h wordt een lid toegevoegd, luidende:

3. Een rund van twaalf maanden of ouder beschikt over ten minste voldoende vloeroppervlakte om de in artikel 2.46c, eerste lid, aangewezen gedragsbehoeften uit te kunnen oefenen.

H

Artikel 2.46i wordt als volgt gewijzigd:

1. Voor de tekst wordt de aanduiding "1" geplaatst.

2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

2. De vloer van de ligruimte geeft voldoende grip, is droog en indrukbaar, zodat het rund ongehinderd kan gaan liggen of staan.

I

Artikel 2.46n. Vloer

De vloer van een stal is stroef en aangepast aan het gewicht en de grootte van de runderen en vormt een stevige en stabiele oppervlakte.

Artikel IV Wijziging van het Besluit diergeneeskundigen

Het Besluit diergeneeskundigen wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 2.1, onderdeel a, wordt "met uitzondering van mannelijke varkens" vervangen door "met uitzondering van mannelijke varkens en runderen".

B

Artikel 2.4, onderdeel a, komt te luiden:

- a. het onthoornen van runderen, mits een dierenarts heeft vastgesteld dat daarvoor een diergeneeskundige noodzaak is.

Artikel V Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 januari 2028, met uitzondering van:

- a. artikel II dat per 1 januari 2030 in werking treedt,
- b. artikel III dat op een bij koninklijk besluit te bepalen moment in werking treedt dat voor de verschillende onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld, en
- c. artikel IV, onderdeel B, dat op een bij koninklijk besluit te bepalen moment in werking treedt.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,

Leeswijzer voor het wijzigingsbesluit.

- *Artikelen I tot en met IV: Wijzigingen van het Besluit houders van dieren en het Besluit diergeneeskundigen*

De in artikel I, II en III opgenomen regels worden na inwerkingtreding ervan in het *Besluit houders van dieren* opgenomen. De in artikel IV opgenomen regels in het *Besluit diergeneeskundigen*. De in die artikelen opgenomen regels zijn daarom vormgegeven als wijzigingsopdrachten voor die besluiten.

- *Artikelen I tot en met V: Inwerkingtreding en overgangsrecht*

De transitie naar een dierwaardige veehouderij wordt in de regelgeving via een aantal in de tijd gefaseerde stappen gezet. Daardoor gelden er voor de voorgenomen regels verschillende inwerkingtredingsdata:

-Regels die inwerkingtreden per 2028 zijn opgenomen in **Artikel I en Artikel IV, onderdeel A**,
-Regels die inwerkingtreden per 2030 zijn opgenomen in **Artikel II**,
-Regels waarvoor nog geen inwerkingtredingsdatum in het besluit wordt vastgelegd, zijn opgenomen in **Artikel III en Artikel IV, onderdeel B**. Voor die voorschriften zijn er wel *voorgenomen* data van inwerkingtreding, in de toelichting bij die maatregelen wordt daar nader op ingegaan.

De hiervoor beschreven inwerkingtreding wordt geregeld in **Artikel V**.

Waar er sprake is van overgangsrecht, is het overgangsrecht in het artikel geplaatst waarin de maatregel wordt beschreven waarop het overgangsrecht ziet (zie artikelen 2.46e en 2.46m).

- *Tekst <gereserveerd>*

In sommige artikelen staat soms alleen de tekst: *<gereserveerd>*. Dat is om wetstechnische redenen gedaan zodat gefaseerde wijzigingen overzichtelijk doorgevoerd kunnen worden. De tekst *<gereserveerd>* wordt in een later in werking te treden artikel vervangen door een inhoudelijke tekst. Zo komt er bijvoorbeeld in het Besluit houders van dieren een nieuwe paragraaf "§ 5.4. *Welzijnsvoorschriften voor de voor productie van vlees gehouden runderen*". Die paragraaf is in het geheel opgenomen in **Artikel I** omdat per 2028 de eerste regels uit die paragraaf zullen gaan gelden. Om meteen de structuur van die paragraaf goed neer te zetten zijn daarin ook alle *artikelkopjes* opgenomen voor artikelen die pas later worden ingevuld. Dit maakt het mogelijk om de artikelnummering van de paragraaf al direct doorlopend te maken. Dat ziet er bijvoorbeeld zo uit:

1. In **artikel I**, dat per 2028 in werking treedt, is de nieuwe paragraaf voor vleesvee in het geheel opgenomen met daarin dus ook de artikelen waarvoor later pas de inhoud komt. Zo staat daarin bijvoorbeeld:

Artikel 2.46h. Bezettingsdichtheid

<gereserveerd>

Dit heeft geen normatief gevolg, het artikel is inhoudelijk nog leeg.

2. In **artikel II**, dat per 2030 in werking treedt, staat vervolgens:

Artikel 2.46h komt te luiden:

Artikel 2.46h. Bezettingsdichtheid

1. Een rund ouder dan zes maanden, maar jonger dan acht maanden beschikt over ten minste 2 m² vloeroppervlakte in de stal.
2. Een rund van acht maanden of ouder, maar jonger dan twaalf maanden beschikt over ten minste 2,2 m² vloeroppervlakte in de stal.

Dit betekent dat de term *<gereserveerd>* dan door die tekst wordt vervangen. Vanaf het moment van inwerkingtreding hiervan moet aan dit voorschrift worden voldaan.